

GABRIJELA GALIĆ Kraći radni tjedan u Hrvatskoj mamac za naivne

Jedna zagrebačka firma ovih dana postala je apsolutni medijski hit. Kako i ne bi. Uvode šestomjesečni eksperiment tijekom kojeg će se svi radnici izrotirati i na vlastitoj koži oćutjeti što znači raditi četiri, a ne pet dana u tjednu. Nakon eksperimentalne faze, cijela firma prelazi na četverodnevni radni tjedan s nadom da će zaposleni biti sretni, veseli, zadovoljniji, kreativniji, zdraviji, a radit će manje za istu plaću.

To što zagrebačka firma kani provesti ama baš nikakve veze nema s idejom skraćivanja radnog vremena koja je još tamo od '60-tih godina tema u mnogim europskim zemljama. U mnogima je i provedena u praksu kroz cijeli niz slučajeva, pa se i znanstveno pratilo i prati efekte takvih mjera. Bezbrojni su, dakle, primjeri kako u javnom, tako i u realnom sektoru. I uvijek je osnova tih praktičnih primjera bila stvarno skraćivanje radnog vremena. Modeli realizacije su različiti, no u mnogim slučajevima – posebno u zemljama Skandinavije – bit priče je da radnik ne prima nižu plaću zbog toga što je u danu ili tjednu radio manje od zakonom propisane satnice.

U našem domaćem slučaju nitko neće raditi manje za istu plaću, jer se radnicima propisana tjedna satnica rada ne umanje, već se sažima u kraće razdoblje. Četiri dana u tjednu raditi će po dva sata prekovremeno, odnosno u preraspodjeli radnog vremena, jer im prekovremeni sati neće biti plaćeni. Dakle, svoj slobodan petak zaraditi će neplaćenim prekovremenim radom u

ponedjeljak, utorak, srijedu i četvrtak. Koliko će netko tko tri dana radi prekovremeno biti produktivan četvrti radni dan, pitanje je. Kao što je i pitanje hoće li imati koristi od tri slobodna dana u tjednu, ili će realno to opet biti dva dana jer će onaj zarađeni slobodni petak provesti sanirajući nataloženi umor u četiri radna dana s prekovremenim radnim satima.

Osim toga, nije to prvi primjer da se kod nas na taj način skraćuje radni tjedan. Primjerice, tu praksu primjenjuju domaće komercijalne televizijske kuće. Zbog prirode posla, dio novinara koji se viđaju na ekranima ili iza ekrana sudjeluju u realizaciji programa, rade tri do četiri dana u tjednu, a ostatak su slobodni. Ni to nije primjer onog što u svijetu znači skraćivanje radnog vremena, jer se u tri ili četiri radna dana, zapravo odradi zakonom propisana satnica. Dakle, i tu je riječ o preraspodjeli radnog vremena ili prekovremenom radu koji za kompenzaciju ima slobodne dane.

Naravno, priča o skraćivanju radnog tjedna nije jednostavna, a s rastom povremenih i privremenih poslova, odnosno nesigurnih oblika rada, dobila je dodatnu dimenziju. Slabo plaćeni poslovi s niskom satnicom, naime, statistički su skratili prosječnu tjednu satnicu Europljana u proteklom desetljeću. Stoga se borba vodi na dva fronta. S jedne strane, traži se jača zaštita radnika na nesigurnim poslovima, odnosno njihovo zapošljavanje. S druge, pak, jača sindikalna koalicija s ciljem smanjivanja tjedne satnice za one koji rade puno radno vrijeme, pri čemu bi se stvarno radilo kraće za istu plaću, a pozitivne posljedice i za radnike i za društva bit će nemjerljive. Uostalom, i svi pravi pilot-projekti provedeni u proteklom desetljećima pokazali su da kraće radno vrijeme podiže kvalitetu života radnika, produktivnost, smanjuje troškove zdravstvenog sustava, pa čak i zagađenje okoliša.

<http://www.novilist.hr/index.php/Komentari/Osvrti/GABRIJELA-GALIC-Kraci-radni-tjedan-u-Hrvatskoj-mamac-za-naivne>